خبر

«دیگری» در جشنواره اروپایی

فیلم کوتاه عروسکی «دیگری» به کارگردانی نگاه سهرابی و تهیه‌کنندگی ابوفاضل امیر در بخش مسابقه پنجاه و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم دانشجویی Sehsüchte حضور دارد. این جشنواره قدیمی‌ترین جشنواره فیلم کوتاه دانشجویی در اروپاست که از ۱۹ تا ۲۳ آوریل ۲۰۲۳ مصادف با ۳۰ فروردین تا ۳ اردیبهشت ۱۴۰۲ برگزار می‌شود.

این فیلم کوتاه در حضوری دیگر به هجدهمین جشنواره بین‌المللی انیمافست آتن Athens ANIMFEST یونان نیز راه یافت. جشنواره انیمافست آتن یکی از مشهورترین جشنواره‌های انیمیشن به‌شمار می‌آید.

دیگری در سومین حضور خود در دوازدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم SHORT SWEET FILM آمریکا نیز به اکران درآمد.

دوازدهمین دوره این جشنواره از یکم تا پنجم مارس مصادف با ۱۰ تا ۱۴ اسفند ۱۴۰۱ در شهر کلیولند ایالت اوهایو در ایالات متحده آمریکا برگزار شد. همچنین فیلم کوتاه دیگری در چهارمین حضور جهانی خود در جشنواره فیلم‌های مستقل هامبورگ نیز حضور داشت که هفتم آوریل مصادف با ۱۸فروردین ۱۴۰۲ برگزار شد. در خلاصه داستان فیلم آمده است: «فرهاد، تاریخدان جوانی است که وارد خانه‌ای عجیب می‌شود و...». /صبا

نسل جوان فیلمساز در تداوم مکتب آوینی

اندیشه آقا مرتضی در سینمای مستند چگونه تکثیر شد؟

علی رستگار
گروه فرهنگ و هنر

ذوق، علاقه و تجربیات شهید سیدمرتضی آوینی در هنر در درست‌ترین و بهترین بزنگاه با دغدغه‌های انقلابی ترکیب شد و سیدشهیدان اهل قلم با عقبه شناخت سینما به مستندسازی پرداخت و عنوان مهم‌ترین تاریخ‌نگار مصور جنگ تحمیلی را از آن خود کرد. تجربیات خوب در ساخت مستندهایی چون شش روز در ترکمن‌صحرا (با موضوع ناآرامی‌های ترکمن صحرا)، خان‌گزیده‌ها (با موضوع درگیری مردم روستا با خوانین و مشکلات ناشی از آن)، با دکتر جهاد در بشاگرد (با موضوع محرومیت منطقه بشاگرد در استان هرمزگان) و به‌ویژه حقیقت (با موضوع جنگ تحمیلی) به زیباترین و تاثیرگذارترین شکل ممکن در مجموعه ماندگار «روایت فتح» به کار آمد و برگ زرینی در تاریخ مستندسازی ایران شد. در این مجموعه پنج فصلی به عملیات‌هایی چون والفجر ۸ ، کربلای یک، کربلای ۵ و... پرداخته شد.

تصاویر ناب و دست اول که در دل جنگ و قبل و حین عملیات ثبت و ضبط شده‌بود، همراه گزارش‌ها و مصاحبه‌هایی با رزمندگان، متن تاثیرگذار، لحن دلنشین و آرامش‌بخش خود آوینی از جمله مهم‌ترین دلایل موفقیت و محبوبیت این مجموعه بود و نقشی مهم در ترویج فرهنگ دفاع‌مقدس و مقاومت داشت. به‌جز این، شهید آوینی در روایت فتح بیشتر بحث ایجاد انگیزه در میان رزمندگان برای ادامه مقاومت را دنبال می‌کرد و تاکید او روی پیوندهای تماتیک و محتوایی جنگ با پشتوانه دینی، مذهبی و عرفانی هم بسیار در این خصوص کارآمد بود. آوینی همان‌قدر که از امام (ره)، انقلاب اسلامی، جبهه و جنگ متاثر بود و از اینها به عنوان منشأ تغییر و تحول شخصیتی‌اش یاد می‌شد، درعین حال به ویژه با روحیه جهادی و ساخت روایت فتح، نقش مهم و غیرقابل انکاری هم در ایجاد انگیزه و روحیه در رزمندگان داشت.

اندیشه او با نوشته‌ها و آثار مکتوب در کنار نگاه خاص و منحصربه‌فرد و متعالی در سینما، به شکل‌گیری مکتب شهید آوینی منجر شد که جریان جبهه فرهنگی هنر انقلاب اسلامی را باغبانی و آبیاری کرد و می‌توان مستقیم و غیرمستقیم اثرات او را در سینمای مستند و داستانی دید.

شهید آوینی با ساخت مجموعه مستندهایی چون حقیقت، روایت فتح و شهری در آسمان (با موضوع محاصره، سقوط و آزادسازی خرمشهر) خیلی زود به الگوی سینمای دفاع‌مقدس و نقشه راه فیلمسازان حوزه مقاومت تبدیل شد و به جرأت می‌توان گفت همه یا خیلی از کارگردان سینمای مستند و داستانی جنگ، با قدم گذاشتن روی ردپاهای مطمئن او دست به تولید آثار زدند و به موفقیت رسیدند. تجربه زیستی آوینی و همکارانش در فضای جنگ و تنفس در فضای مقاومت، باعث شد بسیاری از فیلمسازان حوزه جنگ تحمیلی با تماشای آثار و خودآموزهایی چون روایت فتح، کاری راحت‌تر برای فعالیت در این زمینه داشته باشند.

در میزگردی که چند سال پیش معین احمدیان با مصطفی دالایی و میرکیوان خلیل‌پور، فیلمبرداران و پرویز رمضانی، صدابردار مستند روایت فتح داشت، درباره بعضی از خصوصیات سینمای مستند آوینی صحبت شده است از جمله درباره حذف واسطه‌ها از جلوی دوربین و صحبت مستقیم و رودررویی فیلمبردار با رزمنده‌ها که یکی از مهم‌ترین عناصر اصالت مستندهای روایت فتح بود؛ حضور دوربین به‌عنوان سوم شخص و ناظر بی‌طرف و به‌عنوان دوم شخص و ارتباط بیشتر با مخاطب بنا به موضوع و سوژه، هدایت از راه دور کارگردان و تدوین تصاویر میدانی فیلمبرداران براساس تئوری روایت فتح، دوربین روی دست، پرهیز از زوم و...

کادرسازی در روایت فتح

ساخت مجموعه روایت فتح زمینه‌ساز نهادی به نام موسسه روایت فتح یا بنیاد فرهنگی روایت فتح شد و شهید سیدمرتضی آوینی به‌عنوان پایه‌گذار و صاحب ایده اولیه این بنیاد شناخته می‌شود. شهید آوینی به‌دلیل اشراف و تسلط به انواع هنرها و مباحث حکمی هنر و تجربیات عمیق فکری و عملی در رشته‌های هنری و آثاری که از خود به جاگذاشت، شأن استاد و راهبر جریان عمل بنیاد فرهنگی روایت فتح را دارد. روایت تحولات و افق‌های انسانی انقلاب اسلامی، ایجاد و تقویت جریان هنر انقلاب اسلامی، معرفی و تبیین هنر حقیقی و تربیت هنرمندان انقلاب اسلامی که از اهداف اولیه این بنیاد بود، در برخی آثار مستند و داستانی این بنیاد و تولیدات نهادهای دیگر خودش را نشان داده از برکات حضور مؤثر و مستمر شهید آوینی حتی پس از شهادت است.

با این‌که متاسفانه هنوز این اهداف و رویکردها آن‌طور که باید و شایسته است در محصولات بنیاد روایت فتح و دیگر تولیدات سینمای مستند و داستانی به‌طور کامل محقق نشده و باکمتر اثری روبه‌رو هستیم که همه این ویژگی‌ها را یکجا در خود داشته باشد، اما بانگاه به نیمه پرلیوان همین آثار خوب و قابل اعتنای عرصه دفاع‌مقدس و مقاومت در سینمای مستند و داستانی را می‌توان ثمره و نتیجه نسبی سیره شهید آوینی و جریان‌سازی مکتب او دانست.

آوینی چه در زمان حیات و فعالیتش با تربیت تفکری نیروهای سینمایی کادرسازی کرد و تحولی در سینمای مستند ایران به‌وجود آورد و هم بعد از شهادت، چه بسیار سینماگرانی که با تماشای آثار او قدم در راه سینمای متعهد و انقلابی گذاشتند و چه نیروهایی که در مؤسسه و کلاس‌های آموزشی روایت فتح و آموختن در مکتب شهید آوینی، به فیلمسازی رو آوردند. گرچه هنوز راه درازی تا نقطه مطلوب داریم و هنوز تاتربیت آوینی‌های دیگر فاصله است اما نمی‌توان چشم بر اثرات مثبت و استمرار جریان ایجاد شده توسط او بست و تکثیر نگاه آوینی را در سینمای استراتژیک امروز نادیده گرفت.

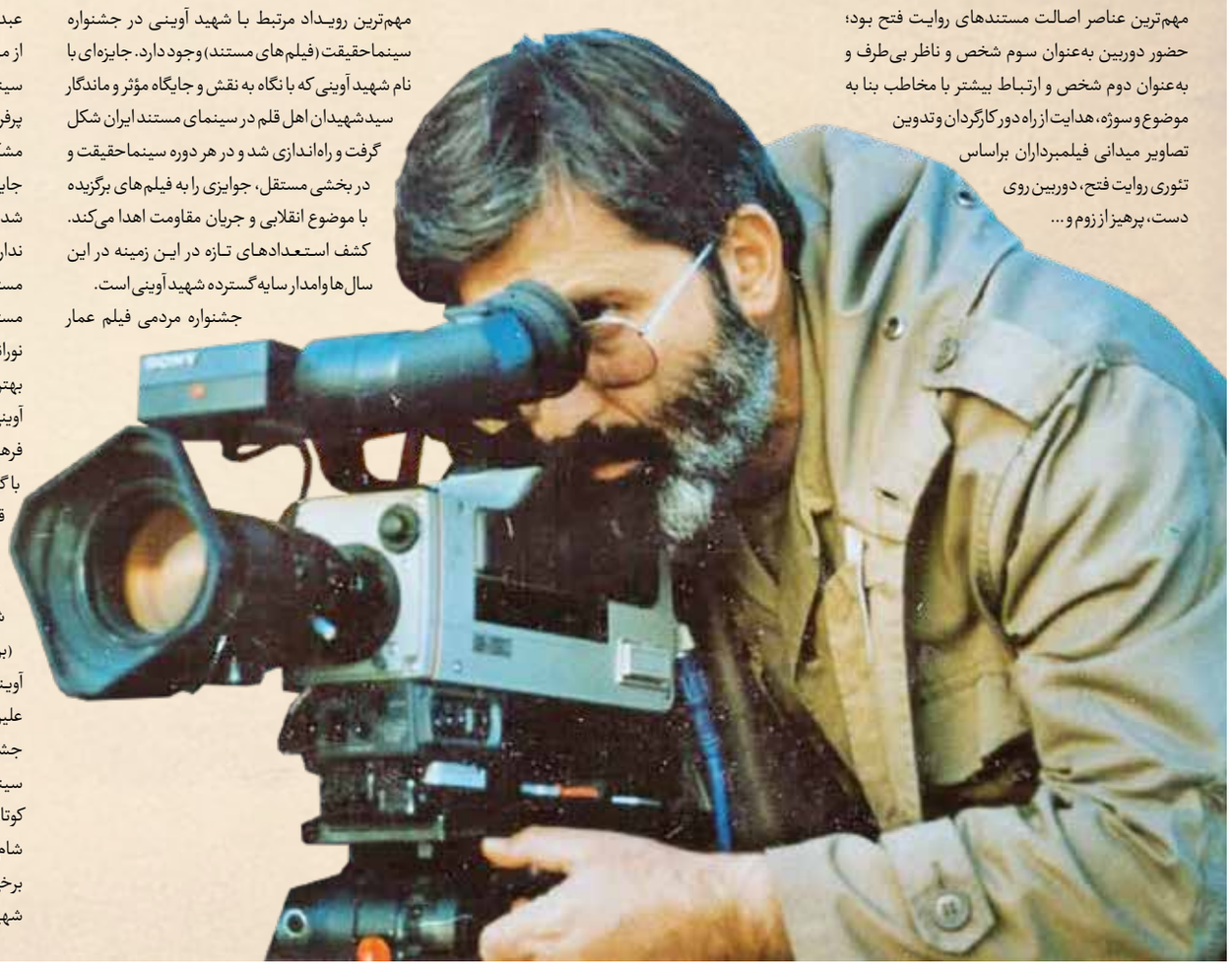
رویدادهای گره‌خورده با نام آوینی

مهم‌ترین رویداد مرتبط با شهید آوینی در جشنواره سینماحقیقت (فیلم‌های مستند) وجود دارد. جایزه‌ای با نام شهید آوینی که با نگاه به نقش و جایگاه مؤثر و ماندگار سیدشهیدان اهل قلم در سینمای مستند ایران شکل گرفت و راه‌اندازی شد و در هر دوره سینماحقیقت و در بخشی مستقل، جوایزی را به فیلم‌های برگزیده با موضوع انقلابی و جریان مقاومت اهدا می‌کند. کشف استعدادهای تازه در این زمینه در این سال‌ها و امدار سایه گسترده شهید آوینی است.

جشنواره مردمی فیلم عمار و جشنواره فیلم مقاومت هم از جمله رویدادهایی است که نگاه شهید آوینی و تأثیر روایت فتح در آنها قابل ردیابی است. همچنین باید به دیگر آثار مستند و داستانی در نهادهایی چون حوزه هنری، مرکز تولیدات مستند و تلویزیونی سوره، مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی، انجمن سینمای جوانان، خانه مستند انقلاب اسلامی و سفیر فیلم هم اشاره کرد که در همه این سال‌ها با این تاثیرپذیری تولید شده‌اند. همچنین باید به برخی آثار جریان اصلی سینمای ایران اشاره کرد که تحت تاثیر شخصیت و مکتب شهید آوینی ساخته می‌شوند و در جشنواره‌هایی چون فیلم فجر و فستیوال‌های دیگر حضور موفق و تاثیرگذاری دارند. همچنین باید به آثار شاخص و مستند تلویزیون در همه این سال‌ها اشاره کرد، به ویژه در زمینه جنگ، دفاع‌مقدس و مقاومت که قطعا با نگاهی به الگوهای ماندگاری چون روایت فتح ساخته شده‌اند یا دست‌کم زیرسایه سنگین آن قرار دارند.

ورهروان دیگر

عبدالرضا نعمت‌اللهی که برای ساخت مستند «برای پس از مرگم» جایزه ویژه شبکه مستند در جشنواره شانزدهم سینماحقیقت را به دست آورد و به تازگی هم این فیلم عنوان پرفروش‌ترین مستند سامانه هاشور را کسب کرد، احسان مشکور که برای مستند عملیات دماوند برنده تندیس برنزی جایزه شهید آوینی در شانزدهمین جشنواره سینماحقیقت شد، میثم صبوحی کارگردان مستندهایی چون حلب دریا ندارد و وقتی که بیدار شدم، محمدرضا دهستانی کارگردان مستند ضیاءالدین، سیداحسان اصغرزاده، کارگردان مستندهای فرزندان جاهلیت، آقای ژنرال و رستاخیز، بهروز نورانی‌پور کارگردان مستند «سه‌نهزارم» که برنده جایزه بهترین مستند بلند و جایزه تندیس طلایی بخش شهید آوینی در شانزدهمین جشنواره سینماحقیقت شد، رضا فرهمند کارگردان مستندهایی تحسین شده چون زنانی با گوشواره‌های باروتی و نت‌های مسی یک رویا، مهدی قربان‌پور کارگردان موفق حوزه مستند با آثار تحسین شده از جمله «زمناکو» که برنده تندیس شهید آوینی در نهمین جشنواره سینما حقیقت شد، محمدعلی شعبانی کارگردان مستندهایی چون ملی بدون کارت (برنده جایزه شهید آوینی) و انحصار ورثه (درباره شهید آوینی)، مصطفی رضوانی کارگردان مستند معراج از رم، علیرضا بوالی کارگردان مستند فروشنده که برنده فانوس جشنواره عمار شد، حسین دارابی کارگردان فیلم‌های سینمایی هناس و مصلحت با سابقه ساخت فیلم‌های کوتاه داستانی همچون دایو، مزاحم، قابلمه، قفل فرمون، شام هیأت و جیب کت و تحسین در جشنواره عمار و... تنها برخی دیگر از استعدادهای جوانی هستند که ردپای شیوه شهید آوینی در آثار آنها هویداست و مایه امید هستند.

درنگ

راه آوینی ادامه دارد

محسن اسلام‌زاده: محسن اسلام‌زاده یکی از مستعدترین و فعال‌ترین جوان‌ها در زمینه سینمای مستند هم ازجمله سینماگران متأثر از مکتب شهید آوینی است و حتی خود در سال‌های اخیر به‌عنوان مدرس، تجربیاتش را در مجتمع آموزشی-پژوهشی شهید آوینی به هنرجویان منتقل کرده. اسلام‌زاده با تکیه بر نگاه این شهید و همچنین با تاثیرپذیری از زنده‌یاد نادر طالب‌زاده، حضور مؤثری در سینمای استراتژیک و اجتماعی دارد. اسلام‌زاده به تازگی به دلیل ساخت مستند اجتماعی «هیچ‌کس منتظرت نیست» به‌عنوان چهره سال هنر انقلاب در حوزه مستندسازی برگزیده و تجلیل شد. اتفاقی که سنخیت کاملی با خاستگاه و منشأ عنوان و جایزه چهره ماندگار هنر انقلاب دارد که وام گرفته و متاثر از شخصیت و جایگاه شهید آوینی و تاریخ شهادت اوست و نشان می‌دهد راه سیدشهیدان اهل قلم و تصویر چه خوب به ثمر نشسته‌است. خود اسلام‌زاده هم به این تاثیرپذیری ارزشمند واقف است، کما این‌که در مصاحبه‌ای هم گفت: «شهید آوینی یک الگوی کامل برای بسیاری از فیلمسازان و مستندسازان است و در عین حال که زیبایی‌ها و ایثارگری‌های دفاع‌مقدس را نشان می‌دهد دغدغه‌های اجتماعی را هم تصویر می‌کند و در صدد رفع آنها برمی‌آید.»

مهدی جعفری: او که اهل اهواز است و طعم جنگ را چشیده، بعدها چه به‌عنوان فیلمبردار و نیز کارگردان، سینماگری دغدغه‌مند در این زمینه شد و فیلم‌های خوبی کار کرد. مدیر فیلمبرداری فیلم‌های اتوبوس شب و آبادان یازده ۶۰ بود که به جنگ ایران و عراق می‌پرداخت و فیلم‌های «۲۳ نفر» و «یدو» را هم کارگردانی کرد که با محوریت حضور و مقاومت نوجوانان در دفاع‌مقدس ساخته و تحسین شدند. جعفری پیش از فعالیت در سینمای بلند و حرفه‌ای، فیلم‌های کوتاه و مستند ساخت و حتی بعضی از این آثار مثل مستند نام و نشان (با موضوع شناسایی هویت شهدای گمنام) برنده جایزه بهترین فیلم سینماحقیقت (بخش جایزه شهید آوینی) هم شد. جعفری از نتایج موثر ادامه راه شهید آوینی و در ساختار و محتوا خود یکی از راویان فتح و مقاومت است.

مهدی نقویان: یکی از چهره‌های مستعد و جوانی است که راه آوینی را به گونه‌ای موثر و همگام با مقتضیات زمانه و با همان دغدغه‌ها و آرمان‌های انقلابی طی می‌کند. او که از سال گذشته به عنوان رئیس سیمافیلم فعالیت می‌کند، فارغ‌التحصیل کارگردانی از انجمن سینمای جوان و رشته کارگردانی در مقطع کارشناسی از دانشگاه صداوسیماست، تجربیات خوبی در ساخت فیلم کوتاه، نماآهنگ، مستند و ... دارد و در جشنواره‌هایی چون فجر، حقیقت، مقاومت، عمار و رشد درخشیده است. آگاهی نقویان از مسائل سیاسی و اجتماعی در ترکیب با تسلط و اقدامات به هنگام او، منجر به ساخت آثاری استراتژیک شده‌است، به‌ویژه زمانی که به عنوان مدیرعامل موسسه فرهنگی هنری اندیشه شهید آوینی داشت. مستندهای روایت رهبری، در لباس سربازی، رمز و راز ملکه، برادران، سلمان رشدی و در برابر توفان از جمله ساخته‌های نقویان است.

مهدی شامحمدی: وی از شاگردان خلف مکتب شهید آوینی است و در هر دو زمینه تعهد و مسئولیت اجتماعی و اعتقاد به آرمان‌های انقلابی پیش می‌رود. شامحمدی همان‌طور که سراغ روایت مظلومیت مردم سوریه در کارگردانی مستند «هجده هزار پا» رفت، در تهیه‌کنندگی مستند تحسین شده «خونه مامان شکوه» به معضل اجتماعی اعتیاد زنان پرداخت. کارگردان مستند قصه‌های انقلاب همین نگاه مسئولانه و متعهدانه‌اش به انقلاب را به سینمای داستانی هم وارد کرده و در نخستین فیلم بلند و سینمایی خود «مجنون» سراغ مقطعی از زندگی و فرماندهی شهید مهدی زین‌الدین رفته‌است.

مهدی مطهر: یکی از چهره‌های مستعد و جوانی که با دغدغه‌های انقلابی و اجتماعی فعالیت مستمر و موثری در حوزه مستند دارد و به سهم خود نام و یاد شهید مرتضی آوینی را زنده نگه می‌دارد، مهدی مطهر است که به ویژه در زمان حضور در خانه مستند انقلاب اسلامی آثاری موفق و تحسین شده تهیه کرد؛ از جمله مستند هفت قسمتی «آقا مرتضی» درباره شهید آوینی که بسیار دیده شد و نظرات موافق و مخالف زیادی داشت. تهیه‌کنندگی مستند «۷۲ ساعت» (درباره ۷۲ ساعت پایانی زندگی شهید حاج قاسم سلیمانی)، مهین، روزگار وصل، طیب، اشرف، خونه به خونه، سفر خارجه و... از دیگر آثار کارنامه مطهر است. یکی دیگر از کارهای خوب او، انتقال تجربیات مستندسازی به هنرجویان جوان است و او با برگزاری کارگاه‌های آموزشی، از تلاش سرسختانه در مستندسازی، روند گروه ساخت مستند و روش‌های بهتر دیده‌شدن این گونه فیلم‌ها می‌گوید؛ چشمه‌ای دیگر از تکثیر اندیشه و امتداد راه بی‌پایان شهید آوینی.

حجت الاسلام ساسان فلاح فر: در سال‌های اخیر پیوند روحانیت با سینما تقویت شده و حتی شاهد حضور برخی از روحانیون جوان در سینما و مشارکت آنها در تولید اثر هستیم، از جمله روحانی جوانی به نام ساسان فلاح فر که از چهره‌های فعال در عرصه مستند است و با ساخت آثاری متفاوت در حوزه مقاومت و تحسین و درخشش در جشنواره مردمی فیلم عمار، نظرها را به خود جلب کرد. جنگ دوربین من، در جست‌وجوی تاریخ گمشده، مهاجر، شیخ شهید، مجموعه مستند روایت نصر، ستاره‌ها، نبرد پالمیرا، نقاشی یک رویا، در چنگال تاریکی و ... از جمله آثار فلاح‌فر است.

فستیوال

«۱۹ ثانیه بعد» در کالیفرنیای آمریکا

فیلم کوتاه «۱۹ ثانیه بعد» به کارگردانی علیرضا رحمان‌طلب در دومین حضور بین‌المللی خود در بخش مسابقه بیست‌ودومین جشنواره بین‌المللی Riverside آمریکا به نمایش درمی‌آید. این جشنواره از سال ۲۰۰۲ با هدف نمایش فیلم‌های مستقل و چالش‌برانگیز اجتماعی که با جسارت به روح آدمی می‌نگرند، آغاز به کار کرد و هرساله از ۱۹ الی ۲۳ آوریل (۳۰ فروردین تا ۳ اردیبهشت) در جنوب کالیفرنیا، منطقه اینلند امپایر برگزار می‌شود. ۱۹ ثانیه بعد، قبل از این در بخش مسابقه جشنواره Global Bengaluru که دسامبر ۲۰۲۲ در شهر بنگلور هندوستان برگزار شد، به نمایش درآمده است. این فیلم کوتاه که محصول شرکت کیان فیلم است، ماجرای زن جوانی را روایت می‌کند که صبح یک روز از خواب برمی‌خیزد اما همسر خود را نمی‌یابد. او در تلاش برای یافتن همسرش، با موضوع تازه‌ای برخورد می‌کند. از عوامل ساخت این فیلم می‌توان به نویسنده، کارگردان و تهیه‌کننده: علیرضا رحمان‌طلب، تصویربردار: سینا سیدعسگری، صدابردار: آروین اکبری، مشاور کارگردان: حسین پورستار و دستیار کارگردان: مایا غضنفری اشاره کرد. /ایلنا

رویداد

حضور «دَرهَم» در جشنواره فیلم‌های شرقی ژنو

فیلم «درهم» ساخته مینا سادات‌حسینی در نخستین حضور جهانی خود، به بخش مسابقه آثار کوتاه هجدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم‌های شرقی ژنو سوئیس راه یافت. درهم دومین ساخته سادات‌حسینی است و به مسائل زنان در جامعه می‌پردازد. لازم به ذکر است همزمان با نخستین حضور جهانی فیلم کوتاه درهم از پوستر آن نیز رونمایی می‌شود. عوامل تولید درهم عبارتند از: نویسنده؛ حافظ آهی، کارگردان؛ مینا سادات‌حسینی، مجری طرح؛ بهمن عبداللهی، بازیگران؛ ندا عقیقی، ساقی استادشریف، کیکاوس شکوهی، آرمان فروغی، هاشم دفاعی، محبت رحیم‌زاده، معین صاحبی، رهارهبری، شیما ا...بیگی و حامد جیرودی. بازیگردان؛ میلاد آریافر، مدیر فیلمبرداری؛ علی محرابی، تدوین؛ مرضیه شجاعیان، دستیار اول کارگردان و برنامه‌ریز؛ آرمین رحیمی‌نژاد، دستیار دوم کارگردان؛ فاطمه سیدعزیزی، طراح لباس؛ الهه ذکایی، صدابردار؛ میثم حسن‌لو، موسیقی، طراحی و ترکیب صدا؛ بهنیا یوسفی، طراح چهره‌پردازی؛ بهار تاجور، اجرای گریم؛ معصومه جاوید، منشی صحنه؛ شیما ا...بیگی، عکاس؛ بهمن عبداللهی، مدیر تولید؛ مریم کامجو، طراح پوستر؛ مینا سادات حسینی، تهیه‌کنندگان؛ مینا و رویا سادات حسینی /صبا

قاب

موفقیت «بلوط» در جشنواره ASSK مونترال کانادا

فیلم کوتاه «بلوط» به کارگردانی و تهیه‌کنندگی ابراهیم حصاری پس از نامزدی در جشنواره بین‌المللی «ASSK INTERNATIONAL FILM FESTIVAL» کانادا، به‌عنوان بهترین فیلم کوتاه بین‌المللی کردی، نایل به کسب جایزه بخش بین‌الملل این دوره از جشنواره شد. از افتخارات بین‌المللی این اثر می‌توان به حضور در جشنواره بین‌المللی «Cineaste International Film Festival of India CIFFI» هند اشاره کرد. همچنین این فیلم نامزد «بهترین بازیگر اصلی مرد» در جشنواره بین‌المللی فیلم کوتاه هند، نامزد «بهترین بازیگر مکمل زن» در جشنواره بین‌المللی فیلم کوتاه هند، منتخب جشنواره Meihodo ژاپن، برنده جایزه بهترین فیلم بخش بین‌الملل جشنواره mumbai هندوستان و منتخب جشنواره aravali هندوستان شده‌است.